

24 Ιουνίου, 1996

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ/στές]

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ,

Εφεσείοντες,

v.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινικές Εφέσεις Αρ. 5970 και 5971).

Ο περί Περιθάλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών Νόμος του 1992 (Ν.57(1)/92) — Προϊπτώσεις για έκδοση διατάγματος δυνάμει του πιο πάνω νόμου, αναφορικά με παραβάτες που είναι χρήστες ναρκωτικών — Διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου — Εφαρμοστέες αρχές.

5

Ληστεία — Επιβολή ποινής φυλάκισης τεσσάρων χρόνων στον καθένα από τους εφεσείοντες — Δεν κρίθηκε έκδηλα υπερβολική.

10

Ποινή — Αμφισβητούμενα γεγονότα που άπτονται της επιλογής της ποινής και γενικά του τρόπου μεταχείρισης κατηγορουμένου — Το θέμα επαφίεται στην άσκηση του καθήκοντος του Δικαστηρίου για μεταχείριση του παραβάτη κατά τον πλέον αρμόζοντα στην περίπτωση τρόπο — Δεν εγείρεται θέμα βάρους αποδείξεως.

15

Παραδοχή στην κατηγορία — Βάρος αποδείξεως αμφισβητούμενων γεγονότων ως προς τις συνθήκες διάπραξης του εγκλήματος τα οποία δεν αντιμάχονται την παραδοχή — Αποφασίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως κάθε άλλο θέμα η απόδειξη του οποίου βαρύνει την Κατηγορούσα Αρχή.

20

Οι εφεσείοντες που είχαν καλυμμένα την κεφαλή και το πρόσωπό τους με κράνος και κουκούλα απόσπασαν το ποσό των ΛΚ13.040,00, από υποκατάστημα της Τράπεζας Κύπρου στη Λακατάμεια. Προηγουμένως ακινητοποίησαν με την απειλή βίας χρησιμοποιώντας ξύλινο ρόπαλο, τους υπαλλήλους και τους πελάτες που βρισκόνταν εκεί. Κατά την έξοδό τους κτύπησαν με το ρόπαλο διαβάτη που προσπάθησε να τους ανακόψει και απομακρύνθη-

25

καν με μοτοσυκλέτα την οποίαν είχαν κλέψει από την Αγία Νάπα.

Οι εφεσείοντες παραδέχθηκαν τη διάπραξη του εγκλήματός τους και ζήτησαν την έκδοση διατάγματος βάσει του περί Περιθάλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών Νόμου του 1992 (Ν.57(1)/92), αντί άλλης ποινής. Το Κακουργιοδικείο απέρριψε την εισήγηση των εφεσειόντων και επέβαλε ποινή φυλάκισης τεσσάρων χρόνων στον καθένα από τους εφεσείοντες. 5

Η άρνηση του Κακουργιοδικείου να εκδώσει διάταγμα βάσει των προνοιών του Ν. 57(1)/92 αποτέλεσε τον ουσιαστικό λόγο της έφεσης. 10

Οι εφεσείοντες υποστήριξαν ότι η αξιολόγηση της μαρτυρίας από το Κακουργιοδικείο με βάση την αρχή ότι το βάρος αποδειξέως των προϋποθέσεων για την έκδοση του διατάγματος έφερε η υπεράσπιση, ήταν εσφαλμένη. Οι εφεσίβλητοι υποστήριξαν την ορθότητα της προσέγγισης του Κακουργιοδικείου. 15

Το Εφετείο αφού αναφέρθηκε στις προϋποθέσεις που θέτει το Άρθρο 7(3)(α) του Νόμου, για την έκδοση διατάγματος, απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι: 20

Η κρίση των γεγονότων σε σχέση με την έκδοση διατάγματος βάσει του Ν. 57(1)/92, ανάγεται αποκλειστικά στον τρόπο μεταχείρισης των παραβατών, θέμα το οποίο εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Σε όποιο βαθμό το Δικαστήριο καλείται να επιλύσει αμφισβητούμενα γεγονότα τα οποία άπτονται της επιλογής της ποινής και γενικά του τρόπου μεταχείρισης του κατηγορουμένου, και όχι των συνθηκών που διαπράχθηκε το αδίκημα, το έργο του Δικαστηρίου είναι εξεταστικό. Κατά συνέπεια, δεν εγείρεται θέμα βάρους αποδείξεως και το Δικαστήριο πρέπει να προβεί στη διαπίστωση εκείνων των γεγονότων τα οποία άπτονται της άσκησης του καθήκοντός του για την επιλογή του καταλληλότερου τρόπου μεταχείρισης του καταδικασθέντος. 25

Η προϋπόθεση για την έκδοση του διατάγματος, που συναρτά τον εθισμό με την αποστέρηση της ελεύθερης βούλησης του παραβάτη, δεν υπήρχε στην παρούσα υπόθεση. Είναι επίσης αμφίβολο εάν η κρίση των εφεσειόντων είχε επηρεαστεί στο σοβαρό βαθμό που προβλέπεται από το νόμο. Αλλά ακόμα και σε περίπτωση που ικανοποιούνταν οι προϋποθέσεις που θέτει το Άρθρο 7(3)(α), το Κακουργιοδικείο, θα μπορούσε εύλογα να αρνηθεί την έκδοσή του διατάγματος, ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια, στην απουσία επαρκούς μαρτυρίας ότι ο σχεδιασμός, και η διάπραξη του εγκλήματος οφείλονταν στον εθισμό 35

του εφεσεύοντα στη χρήση των ναρκωτικών.

Η έφεση, απορρίπτεται.

5 Έφεση εναντίον Ποινής.

Έφεση εναντίον της παράλειψης έκδοσης διατάγματος βάσει των προνοιών του Ν.57(1)/92 και της ποινής από 1. Ιωάννη Ανδρέα Χαράκη και 2. Ζήνωνα Κύπρου Θεοφάνους οι οποίοι κρίθηκαν ένοχοι στις 12 Ιανουαρίου 1995 από το Κακουργιοδικείο Λευκωσίας (Αριθμός Ποινικής Υπόθεσης 19675/94) στην κατηγορία της ληστείας κατά παράβαση των Άρθρων 282, 283 και 20 του Ποινικού Κώδικα και καταδικάστηκαν από Γ. Νικολάου Π.Ε.Δ., Α. Κραμβή, Π.Ε.Δ., Κ. Κληρίδη, Ε.Δ. σε φυλάκιση τεσσάρων χρόνων.

15 *Μ. Κυπριανού και Μ. Κυρμίξη (κα), για τους Εφεσεύοντες.*

Α. Βασιλειάδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για την Εφεσίβλητη.

20 ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Γ.Μ. Πιχής, Π.

25 ΠΙΚΗΣ, Π.: Οι εφεσεύοντες, οπλισμένοι με ξύλινο ρόπαλο και με την κεφαλή και το πρόσωπο καλυμμένα με κράνος και κουκούλα, εισέβαλαν σε υποκατάστημα της Τράπεζας Κύπρου στη Λακατάμεια, για να το ληστέψουν. Αφού ακινητοποίησαν με την απειλή βίας τους τρεις υπαλλήλους της τράπεζας και δύο παρευρισκόμενους πελάτες, απόσπασαν το ποσό των £13.040,00 και διέφυγαν. Εξερχόμενοι, κτύπησαν με το ρόπαλο και τραυμάτισαν διαβάτη που προσπάθησε να τους ανακόψει. Αφού τον εξουδετέρωσαν, απομακρύνθηκαν από τη σκηνή με μοτοσυκλέτα, την οποία είχαν νωρίτερα κλέψει από άλλο σημείο της Κύπρου, την Αγία Νάπα, για την προαγωγή των σκοπών τους.

30 Εγκατέλειψαν τη μοτοσυκλέτα και τα σύνεργα της ληστείας στη βιομηχανική περιοχή Τσερίου. Η ανεύρεσή τους αποτέλεσε την αφετηρία των αστυνομικών ερευνών, που οδήγησαν, διαδοχικά, στη σύλληψη των εφεσευόντων.

40 Οι εφεσεύοντες παραδέχθηκαν τη διάπραξη του εγκλήματος της σοβαρής μορφής ληστείας στις αστυνομικές αρχές, καθώς και στο Κακουργιοδικείο, ενώπιον του οποίου διώχθηκαν. Το έγκλημα φέρει ποινή μέχρις ισόβιων δεσμών, γεγονός που υποδηλώνει, όπως και τα περιστατικά της υπόθεσης, τη σοβαρότητά του.

Υπό το φως της γραπτής και προφορικής ιατρικής μαρτυρίας, η οποία τέθηκε υπόψη του Κακουργιοδικείου, τεκμηριώθηκαν, σύμφωνα με τους εφεσείοντες, οι προϋποθέσεις για την έκδοση διατάγματος βάσει του περί Περιθάλψης και Μεταχείρισης Τόξικομανών Νόμου του 1992, (Ν. 57(Ι)/92), αντί άλλης ποινής.

5

Το Κακουργιοδικείο απέρριψε την εισήγηση. Έκρινε ότι δε θεμελιώθηκαν οι προϋποθέσεις για την έκδοση του διατάγματος. Ανεξάρτητα από τη διαπίστωση αυτή, το Κακουργιοδικείο διατύπωσε την άποψη ότι, εν πάση περιπτώσει, αντενδείκνυτο η έκδοση διατάγματος, ενόψει του συνόλου των περιστατικών της υπόθεσης και των συνθηκών των παραβατών.

10

Το Κακουργιοδικείο επέβαλε ποινή φυλάκισης τεσσάρων ετών στον καθένα από τους εφεσείοντες, ποινή η οποία δεν μπορεί με κανένα μέτρο να χαρακτηριστεί ως υπερβολική. ούτε έγινε εισήγηση περί του αντιθέτου.

15

Ότι αμφισβητείται, και αυτό συνιστά τον ουσιαστικό λόγο της έφεσης, είναι το βάσιμο της απόφασης του Κακουργιοδικείου να μην εκδώσει διάταγμα βάσει των προνοιών του Ν. 57(Ι)/92. Εισηγήθηκαν (οι εφεσείοντες) ότι η μαρτυρία αποκάλυψε την ύπαρξη των προϋποθέσεων για την έκδοση του διατάγματος, αφενός, και ότι το Δικαστήριο εσφαλμένα, στην άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας, απέκλεισε αυτό τον τρόπο μεταχείρισης των καταδικασθέντων, αφετέρου.

20

25

Ενώπιον του Κακουργιοδικείου κατατέθηκαν ιατρικά πιστοποιητικά των Ψυχιάτρων κ. Μαληκίδη, πρώην Διευθυντή των Ψυχιατρικών Υπηρεσιών, και κ. Αναστασίου, Επιμελητή στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, καθώς και προφορική μαρτυρία των ιδίων, επεξηγηματική της διάγνωσης και των ευρημάτων τους.

30

Το Άρθρο 7 του Ν. 57(Ι)/92 προβλέπει ότι, εφόσο συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει η παράγραφος (α) του εδαφίου (3), παρέχεται διακριτική ευχέρεια στο δικαστήριο να προβεί στην έκδοση διατάγματος περίθαλψης σε κέντρο αποτοξίνωσης ναρκωτικών, αντί άλλης ποινής, εφόσον κρίνει ότι τούτο ενδείκνυται υπό το φως των περιστατικών της υπόθεσης, της φύσης του αδικήματος και του ιστορικού των κατηγορουμένων.

35

40

Οι προϋποθέσεις που θέτει το Άρθρο 7(3)(α) για την έκδοση διατάγματος είναι: Απόδειξη ότι:-

(α) ο καταδικασθείς είναι τοξικομανής και
 (β) ο εθισμός του είναι της μορφής και του βαθμού που επηρεάζουν την άσκηση:-

- 5 (ι) της ελεύθερης βούλησης και
 (ιι) της κρίσης του,

ώστε να καθίσταται αναγκαία η «... παροχή θεραπευτικής αγωγής για απάμβλυνση και πρόληψη επιδείνωσης της κατάστασής του».

10

Το Δικαστήριο διαπίστωσε, υπό το φως της ιατρικής μαρτυρίας, ότι οι εφεσείοντες ήταν τοξικομανείς, με την έννοια που ενέχει ο όρος στο Άρθρο 2 του Ν. 57(Ι)/92, όντες εθισμένοι από νεαρής ηλικίας σε ελαφρά ναρκωτικά (χασίς, υπνωτικά και αντιπαρκισσονικά φάρμακα), όχι, όμως, στο βαθμό που επηρέαζε την άσκηση της ελεύθερης βούλησης ή της κρίσης τους. Ανεξάρτητα από τη διαπίστωση αυτή, το Δικαστήριο διατυπώνει τη θέση ότι δε θα ήταν διατεθειμένο, έστω και αν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις που θέτει το Άρθρο 7(3)(α), να προβεί στην έκδοση διατάγματος, ενόψει της σοβαρότητας και του συνόλου των περιστατικών της υπόθεσης.

15

20

25

30

35

Το Κακουργιοδικείο αξιολόγησε την προσαχθείσα μαρτυρία, καθοδηγούμενο από την αρχή ότι, εφόσον το ζήτημα επιλογής διαζευκτικού τρόπου μεταχείρισης είχε τεθεί από την υπεράσπιση, το βάρος απόδειξης των προϋποθέσεων για την έκδοση διατάγματος έφερε η υπεράσπιση. Το βάρος μπορούσε να αποσεισθεί, νοουμένου ότι η πλάστιγγα του ισοζυγίου των πιθανοτήτων έκλινε υπέρ της υπεράσπισης. Οι εφεσείοντες υποστήριξαν ότι η καθοδήγηση αυτή είναι εσφαλμένη. Το κριτήριο, υπέβαλαν, για την απόσχιση του βάρους, είναι εκείνο της δημιουργίας αμφιβολίας για το βάσιμο της μαρτυρίας της κατηγορούσας αρχής, που συνιστά το μέτρο για την αντίκρουση κάθε πτυχής της κατηγορίας, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Οι εφεσίβλητοι, από την πλευρά τους, υποστήριξαν την ορθότητα της προσέγγισης του Δικαστηρίου.

40

Είμαστε της γνώμης ότι ούτε η μία ούτε η άλλη θέση είναι ορθές. Είναι καλά θεμελιωμένο ότι, και μετά την παραδοχή της κατηγορίας, αμφισβητούμενα γεγονότα ως προς τις συνθήκες του εγκλήματος, τα οποία δεν αντιμάχονται την παραδοχή, αποφασίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως και κάθε άλλο θέμα, η απόδειξη του οποίου βαρύνει την κατηγορούσα αρχή, με τη δημιουργία αμφιβολιών ως προς το βάσιμο της εκδοχής της κατηγορούσας αρχής. Η κρίση των γεγονότων, σε σχέση με την έκδοση διατάγματος βάσει του Ν. 57(Ι)/92, ανάγεται αποκλειστικά στον τρόπο μεταχείρισης

των παραβατών, θέμα το οποίο εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του δικαστηρίου. Σε όποιο βαθμό το δικαστήριο καλείται να επιλύσει αμφισβητούμενα γεγονότα, τα οποία άπτονται, όχι των συνθηκών του εγκλήματος, αλλά της επιλογής της ποινής και, γένικα, του τρόπου μεταχείρισης του κατηγορουμένου, το έργο του δικαστηρίου είναι εξεταστικό. Κατά συνέπεια, δεν εγείρεται θέμα βάρους απόδειξης, εφόσον το ζήτημα δεν ανάγεται σε αντιδικία των δύο μερών, αλλά στην άσκηση του καθήκοντος του δικαστηρίου να μεταχειριστεί τον παραβάτη κατά τον πλέον αρμόζοντα στην περίπτωση τρόπο. Συνεπώς, το δικαστήριο πρέπει να προβεί στη διαπίστωση εκείνων των γεγονότων, τα οποία άπτονται της άσκησης του καθήκοντός του για την επιλογή του καταλληλότερου τρόπου μεταχείρισης του καταδικασθέντος.

Στην προκείμενη περίπτωση, το ζήτημα είναι θεωρητικό, δεδομένου, όπως ορθά διαπίστωσε το Κακουργιοδικείο, έλειπε ολωσδιόλου μια από τις προϋποθέσεις που θέτει το Άρθρο 7(3)(α) για την έκδοση διατάγματος, εκείνη που συναρτά τον εθισμό με την αποστέρηση της ελεύθερης βούλησης του παραβάτη. Η απώλεια της ελεύθερης βούλησης αποστερεί τον άνθρωπο από την ηθική αναστολή έναντι του εγκλήματος και τον καθιστά έρμαιο του εθισμού του.

Στην προκείμενη περίπτωση, δεν υπήρχε ο,τιδήποτε το οποίο να καταδεικνύει ότι ο εθισμός των εφεσειόντων επενέργησε στη στέρηση της ελεύθερης βούλησής τους, ή ότι ο εθισμός αυτός αυτοματοποίησε τη δράση τους, σε σχέση με τη διάπραξη της ληστείας. Είναι, επίσης, αμφίβολο εάν η κρίση των εφεσειόντων είχε επηρεαστεί στο σοβαρό βαθμό που προβλέπεται από το νόμο. Η κρίση αναφέρεται στην ικανότητα διάκρισης μεταξύ του καλού και του κακού και της ικανότητας αναλογισμού των συνεπειών των πράξεων του καταδικασθέντος.

Στην απουσία των σωρευτικών προϋποθέσεων που θέτει το Άρθρο 7(3)(α), δεν υφίσταντο οι προϋποθέσεις για την έκδοση διατάγματος για παραπομπή των εφεσειόντων σε μονάδα αποτοξίνωσης. Και να υφίσταντο αυτές οι προϋποθέσεις, το Κακουργιοδικείο εύλογα θα μπορούσε να αποκλείσει, ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια, την έκδοσή του, στην απουσία σαφών ενδείξεων ότι ο εθισμός σε ναρκωτικά επέδρασε στο σχεδιασμό και τη διάπραξη του εγκλήματος.

Η έφεση απορρίπτεται.

Η έφεση απορρίπτεται.